

Anna Zellma

Trwałość i nierozzerwalność małżeństwa w opinii wybranych grup katechizowanej młodzieży

---

Forum Teologiczne 13, 123-138

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ANNA ZELLMMA

Wydział Teologii

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

TRWAŁOŚĆ I NIEROZERWALNOŚĆ MAŁŻEŃSTWA W OPINII WYBRANYCH GRUP KATECHIZOWANEJ MŁODZIEŻY

Słowa kluczowe: trwałość małżeństwa, nierozzerwalność małżeństwa, rozpad małżeństwa, młodzież, katecheza, nauczanie religii.

Key words: durability of marriage, indissolubility of marriage, youth, catechesis, marriage, the sacrament of marriage.

Schlüsselworte: Dauerhaftigkeit der Ehe, Unauflöslichkeit der Ehe, Ehezerüttung, Jugend, Katechese, Religionsunterricht.

Wprowadzenie

Przemiany społeczno-polityczne i obyczajowe zachodzące pod koniec XX w. i na początku XXI w. przyczyniły się do zmiany modelu współczesnej rodziny. Badacze zauważają osłabienie oddziaływania nauczania Kościoła katolickiego w zakresie kształtowania się poglądów młodych osób na temat jedności, trwałości, płodności i nierozzerwalności małżeństwa¹. Wobec powyższego uzasadnione stało się rozpoznanie w tym obszarze opinii młodzieży, która uczestniczy w szkolnych lekcjach religii. Punkt wyjścia do realizacji badań stanowiły założenia programowe nauczania religii, zatwierdzone w 2001 r., a obowiązujące do momentu realizacji badań. Na podstawie zapisów zawartych w „Programie nauczania religii”² na poszczególne etapy edukacji szkolnej skonstruowano model badań. Najogólniej stwierdzając, autorzy dokumentów programowych nauczania religii w szkołach ponadgimnazjalnych planują po-

---

Adres/Adresse/Anschrift: dr hab. Anna Zellma, prof. UWM, Katedra Katechetyki i Pedagogiki, Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, ul. Hozjusza 15, 11-041 Olsztyn, e-mail: aniazel@uwm.edu.pl

¹ Zob. np. J. Mariański, *Rodzina w świadomości młodzieży ponadgimnazjalnej*, Socjologia Rodziny 5 (2007), s. 187–210.

² Zob. np. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Program nauczania religii*, Kraków 2001.

głębianie treści dotyczących przymiotów małżeństwa: jedności i nierozzerwalności, płodności oraz sakramentalności³. Omawianie tych kwestii wiąże z ukazaniem duchowego i uświęcającego wymiaru małżeństwa. Zwracają uwagę, że w Kościele nie ma rozwodów, gdyż ważne i godziwie zawarte małżeństwo sakramentalne jest czymś więcej niż czysto ludzką umową i przyrzeczeniem wzajemnej miłości⁴. Dyskutowanie o tych zagadnieniach podczas lekcji religii ma na celu wspomaganie młodzieży w poznawaniu i w zrozumieniu katolickiej nauki o małżeństwie sakramentalnym. Takie założenia programowe nauczania religii przyjęto jako odniesienie teoretyczne w zrealizowanych badaniach empirycznych.

Problem i problematyka badawcza

Celem podjętych badań było pozyskanie opinii grup katechizowanej młodzieży z losowo wybranych szkół ponadgimnazjalnych na temat trwałości i nierozzerwalności małżeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem roli szkolnych lekcji religii w kształtowaniu się poglądów respondentów w zakresie badanej problematyki. W związku ze sformułowaniem celu postawiono następujący problem badawczy: Jakie opinie na temat trwałości i nierozzerwalności małżeństwa deklaruje katechizowana młodzież z wybranych losowo szkół ponadgimnazjalnych? Na jego podstawie sformułowano pytania badawcze: Co katechizowana młodzież myśli o trwałości i rozpadzie małżeństwa oraz jak ocenia nauczanie Kościoła katolickiego na temat nierozzerwalności małżeństwa?, Kto lub co wpływa na opinie młodych respondentów dotyczące trwałości i nierozzerwalności małżeństwa?, W jakim stopniu udział w lekcjach religii pomaga młodzieży w zrozumieniu prawdy o nierozzerwalności małżeństwa?, Jakie są propozycje respondentów odnośnie do lekcji religii, podczas których uczniowie poznają naukę Kościoła katolickiego na temat nierozzerwalności małżeństwa?

Grupa badawcza i zastosowane metody

Chcąc uzyskać odpowiedzi na postawione pytania, zastosowano procedurę badawczą typową dla badań empirycznych. Dobrano losowo grupę respondentów z VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Cypriana Kamila Norwida w Olsztynie i I Liceum Ogólnokształcącego im. 14 Pułku Powstańców Śląskich w Wodzisławiu Śląskim. Opracowano też, na podstawie teoretycznych

---

³ Ibidem, s. 133.

⁴ Ibidem.

założeń nauczania religii, autorski kwestionariusz ankiety⁵. Posłużono się nim najpierw w formie pilotażowej w jednym z zespołów klasowych (23 osoby z liceum w Olsztynie)⁶. Zasadnicze badania miały charakter grupowy i audytoryjny. Ogółem przebadano 457 osób – w tym 168 w Olsztynie i 289 w Wodzisławiu Śląskim, z czego na wstępie odrzucono – ze względu na nierzetelność – 34 kwestionariusze. Ostatecznie – z uwagi na zakładaną analizę porównawczą – wybrano próbę docelową w łącznej liczbie 310 osób, w tym 155 uczniów liceum ogólnokształcącego w Olsztynie (92 dziewcząt; 58 chłopców) i tyle samo z liceum ogólnokształcącego w Wodzisławiu Śląskim (103 dziewcząt; 52 chłopców). Do analizy zaklasyfikowano losowo wybrane, rzetelnie wypełnione przez młodzież z klas realizujących przedmioty w zakresie rozszerzonym, kwestionariusze ankiety. Analizowano zatem protokoły, które zawierały odpowiedzi na wszystkie pytania⁷. Za istotną zmienną przyjęto miejsce, w którym młodzież uczyła się. Opinie respondentów zostały ukazane w korelacji z tą zmienną. Wybór zróżnicowanych środowisk wiązał się z potrzebą pozyskania odpowiedzi od uczniów katechizowanych w otoczeniu zróżnicowanym pod względem społecznym, kulturowym i religijnym.

Analizowane dane są ilustracją jedynie deklarowanych opinii młodzieży na temat trwałości i nierozzerwalności małżeństwa. Dokonując porównania, zwracano uwagę na występujące zróżnicowanie lub jego brak między wypowiedziami młodzieży z Olsztyna i z Wodzisławia Śląskiego. Bazowano na ilościowej istotności zróżnicowań, poddając ją ogólniejszej ocenie. Na tej podstawie wyprowadzono wnioski i postulaty katechetyczne.

Analiza środowiska rodzinnego

W celu określenia typologii rodzin, z których wywodziła się młodzież uczestnicząca w badaniach ankietowych, poproszono respondentów o scharakteryzowanie własnej rodziny. Okazało się, że 71,0% uczniów z Olsztyna

⁵ Kwestionariusz ankiety został opracowany przez autorkę artykułu. Oprócz tzw. pytań metryczkowych: o płeć, nazwę szkoły, klasę i środowisko rodzinne, zawarto w nim 10 pytań dotyczących badanej problematyki. Wśród nich jedno miało charakter otwarty, sześć zawierało kafeterie półotwarte i koniunktywne. Trzy pytania przewidywały możliwość wyboru – spośród czterech odpowiedzi – tylko jednej i uzasadnienia jej. W analizie obliczono procent od częstotliwości wyboru odpowiedzi, dokonując ilościowej i jakościowej analizy zgromadzonego materiału empirycznego.

⁶ Badania zrealizowano na przełomie lutego i marca 2011 r. Potwierdziły one trafność opracowanego narzędzia badawczego, dlatego to narzędzie zastosowano w czasie badań zasadniczych, zrealizowanych w marcu i kwietniu 2011 r.

⁷ Wypełnione kwestionariusze ankiety znajdują się w archiwum własnym autorki artykułu. Ankiety te ponumerowano od 1 do 310. Skrót LOI (liceum Olsztyn), LWŚI (liceum Wodzisław Śląski) wskazuje na miejsce nauki. Litera Dz (dziewczyna) lub Ch (chłopak) na płeć respondenta, a cyfra na numer ankiety. Wypowiedzi uczniów są cytowane w wersjach oryginalnych, bez wprowadzenia jakichkolwiek poprawek gramatycznych czy stylistycznych.

i 90,3% z Wodzisławia Śląskiego wychowywało się w rodzinie z dwojgiem rodziców. Wśród młodzieży z Olsztyna było zdecydowanie więcej osób z rodzin po rozwodzie (12,3%), które wychowywała mama. W Wodzisławiu Śląskim tę grupę tworzyło 1,3% badanych osób; 5,2% młodzieży uczącej się w Olsztynie zaznaczyło, że jedno z rodziców nie żyje. W Wodzisławiu Śląskim takich osób było o połowę mniej (2,6%). Kolejni uczniowie z Olsztyna pisali: jedno z rodziców pracuje za granicą (4,5%), mama, z którą mieszkają wyszła ponownie za mąż (3,2%), dwoje rodziców pracuje za granicą (1,9%), tata, z którym mieszkają ponownie ożenił się (0,6%), rodzice są w separacji (0,6%), wychowują ich dziadkowie (0,6%). Mniej tego rodzaju odpowiedzi zaznaczyli respondenci z Wodzisławia Śląskiego. W tej grupie 2,6% badanych stwierdziło: jedno z rodziców pracuje za granicą, a 1,9%, rodzice są w separacji. Byli też uczniowie (1,3%), którzy żyli w rodzinie zrekonstruowanej, mieszkając z mamą i z ojczymem. Powyższe dane świadczą o zróżnicowanej sytuacji rodzinnej respondentów. Niewątpliwie doświadczenia zdobyte w domu rodzinnym, chociaż nie zostały przyjęte jako istotne zmienne, miały wpływ na opinie respondentów.

Analiza uzyskanych wyników

W pierwszym pytaniu poproszono młodzież o swobodne wypowiedzi na temat trwałości małżeństwa, rozumianej jako jedno małżeństwo aż do śmierci jednego z małżonków. Analizując odpowiedzi w dwóch badanych grupach, dało się zauważyć, że respondenci wykazywali zróżnicowanie w zakresie niektórych stwierdzeń. Młodzież z Olsztyna częściej pisała: „trwałe małżeństwo w dzisiejszych czasach jest niemożliwe”⁸ (14,4% Olsztyn; 5,8% Wodzisław Śląski). Niektóre osoby zaznaczyły: „czasami lepiej rozejść się, gdy już nie ma miłości między małżonkami”⁹ lub „[...] gdy jest zdrada, przemoc, alkoholizm”¹⁰ (10,3% Olsztyn; 4,5% Wodzisław Śląski). 9,2% uczniów z Olsztyna i tylko 2,9% z Wodzisławia Śląskiego napisało: „nie wierzę w małżeństwo aż do śmierci”¹¹. Inni stwierdzali: „nie ma trwałych małżeństw”¹² (4,6% Olsztyn; 3,7% Wodzisław Śląski), „tylko starsze pokolenie postrzega małżeństwo jako coś, co ma trwać aż do śmierci”¹³ (4,0% Olsztyn; 1,2% Wodzisław Śląski). Niekiedy młodzież próbowała usprawiedliwić swoje poglądy, stwierdzając:

---

⁸ LOIDz32.

⁹ LWŚIDz161.

¹⁰ LOIDz44.

¹¹ LOICh150; LWŚICh328.

¹² LOIDz72.

¹³ LWŚIDz173.

„przecież prawie każde małżeństwo rozwodzi się – formalnie lub rozpada psychicznie”¹⁴ (6,3% Olsztyn; 1,7% Wodzisław Śląski). Oprócz negatywnych konotacji pojawiły się pozytywne. Ankietowani pisali: „małżeństwo z jedną osobą pokazuje jak silna i prawdziwa jest miłość”¹⁵ (5,2% Olsztyn; 4,5% Wodzisław Śląski), „po śmierci małżonka druga osoba ma prawo do zawarcia nowego małżeństwa”¹⁶ (2,9% Olsztyn; 0,8% Wodzisław Śląski), „trwałość małżeństwa jest możliwa, ale narzeczeni muszą dobrze przemyśleć czy naprawdę chcą być razem”¹⁷ (4,0% Olsztyn; 3,3% Wodzisław Śląski), „trwałość małżeństwa zależy od dojrzałości osób”¹⁸ (1,1% Olsztyn; 0,8% Wodzisław Śląski). Zdaniem dwóch osób z Olsztyna „Kościół nie powinien orzekać, że małżeństwo zostało nieważnie zawarte”¹⁹. Tego rodzaju odpowiedzi nie pojawiły się w grupie badanych z Wodzisławia Śląskiego. Respondenci z Wodzisławia Śląskiego częściej niż z Olsztyna pisali: „trwałe małżeństwo to coś pięknego i najlepszego w życiu”²⁰ (26,9% Wodzisław Śląski; 16,7% Olsztyn), „małżeństwo powinno trwać aż do śmierci jednego małżonka, bo ludzie składają sobie przysięgę przed Bogiem”²¹ (13,2% Wodzisław Śląski; 6,9% Olsztyn), „trwałość małżeństwa wynika z sakramentu, który jest święty i człowiek nie może go zerwać”²² (13,2% Wodzisław Śląski; 1,7% Olsztyn). W grupie badanej młodzieży były też osoby, które podkreślały podstawową wartość trwałego małżeństwa (12,0% Wodzisław Śląski; 5,7% Olsztyn). Inni stwierdzali: „jeśli ludzie się kochają małżeństwo trwa do śmierci”²³ (4,5% Wodzisław Śląski; 3,4% Olsztyn). Nieliczni deklarowali, że nie mają zdania na temat trwałości małżeństwa (2,3% Olsztyn; 0,8% Wodzisław Śląski). Wszystkie wypowiedzi świadczą o szerokim spectrum ilościowo, a nie jakościowo zróżnicowanych opinii młodzieży na temat trwałości małżeństwa. Istotne jest to, że tylko w części deklaracji respondentów pojawiły się stwierdzenia zgodne z nauczaniem Kościoła, które młodzież poznaje w toku szkolnych lekcji religii²⁴. Znaczna część uczniów poprzez swoje opinie wpisała się we współczesne trendy myślenia o małżeństwie.

¹⁴ LWŚIDz202; por. LOIDz61.

¹⁵ LOIDz12; por. WŚIDz159.

¹⁶ LWŚIDz201.

¹⁷ LOIDz12.

¹⁸ LWŚIDz186; LWŚIDz183; LWŚIch329.

¹⁹ Jedna z ankietowanych osób napisała: „Kościół nie powinien udzielać rozwodów”. Zob. LOIDz56.

²⁰ LWŚIDz183.

²¹ LWŚIDz160.

²² LWŚIDz204; LWŚIDz174.

²³ LOIDz69; LWŚIch304.

²⁴ Warto dodać, że tego rodzaju odpowiedzi częściej pojawiały się w grupie uczniów z Wodzisławia Śląskiego.

Zgłębiając problematykę, zapytano młodzież: *Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że małżeństwo to powołanie na całe życie?* Było to pytanie półotwarte. Ankietowani mieli możliwość wyboru spośród następujących odpowiedzi: „zdecydowanie tak”, „raczej tak”, „raczej nie”, „zdecydowanie nie” i jednocześnie zostali poproszeni o uzasadnienie swojej odpowiedzi. Okazało się, że zdecydowanie tak za powyższym stwierdzeniem było 51,0% respondentów z Wodzisławia Śląskiego i 41,9% z Olsztyna. W uzasadnieniach dało się zauważyć różnice ilościowe między młodzieżą z Olsztyna i Wodzisławia Śląskiego. Uczniowie deklarowali: „małżeństwo to coś pięknego i wartościowego”²⁵, „naprawdę kocha się na całe życie”²⁶, „naprawdę kocha się tylko raz”²⁷, „dzieci potrzebują rodziny z ojcem i matką”²⁸. Zdecydowanie więcej respondentów z Wodzisławia Śląskiego niż z Olsztyna podawało argumenty zgodne z nauczaniem Kościoła. Pisali oni, że małżeństwo to powołanie na całe życie, gdyż: „[...] zawarte w Kościele jest sakramentem”²⁹ (21,3% Wodzisław Śląski; 2,9% Olsztyn), „małżonkowie ślubują sobie przed Bogiem”³⁰ (17,5% Wodzisław Śląski; 3,8% Olsztyn), „w Kościele nie ma rozwodów”³¹ (14,1% Wodzisław Śląski; 4,8% Olsztyn), „bo małżeństwo zawarte w Kościele zobowiązuje do wierności”³² (10,6% Wodzisław Śląski; 2,9% Olsztyn). Jedna osoba z Wodzisławia Śląskiego stwierdziła: „takie przekonanie wyniosłam z domu”³³. Oprócz wyżej przytoczonych wypowiedzi były inne, udzielone przez młodzież, która wybrała odpowiedź „raczej tak”. Wielu respondentów argumentowało swoją opinię następująco: „gdy miłość wypali się, to nie można być ze sobą na siłę, tylko dlatego, że ślubowało się przed Bogiem; trzeba zachować wobec siebie szacun i z honorem rozstać się”³⁴. Inni pisali: „są sytuacje, że małżonek zdradza i wtedy nie można być razem”³⁵, „czasami trudno być z drugą osobą przez całe życie”³⁶, „gdy miłość zanika i nie ma wierności wtedy trzeba się rozjechać”³⁷. Ankietowani z Wodzisławia Śląskiego udzielili również innych odpowiedzi, których nie zauważono w grupie uczniów z Olsztyna. Pisali: „w życiu nie zawsze jest tak, jakbyśmy chcieli i wiemy, że być powinno”³⁸ (12,5%),

²⁵ LWŚIDz183; LOIDz19.

²⁶ LOLDz11; LWŚIDz157.

²⁷ LOIDz63.

²⁸ LOIDz77.

²⁹ LWŚIDz164.

³⁰ LOIDz7; LWŚIDz170.

³¹ LWŚIDz183.

³² LWŚIDz189.

³³ LWŚIDz200.

³⁴ LOIDz27.

³⁵ LWŚIDz192.

³⁶ LOIDz6.

³⁷ LWŚIDz211.

³⁸ LWŚIDz213.

„gdy małżonkowie nie pielęgnują miłości wtedy gaśnie w nich powołanie”³⁹ (4,2%). Tak więc młodzież, oprócz uzasadnienia zgodnego z nauczaniem Kościoła, podawała argumenty propagowane we współczesnej kulturze. Wagę tego problemu ukazują kolejne odpowiedzi: 12,9% uczniów z Olsztyna i 1,3% z Wodzisławia Śląskiego deklaroowało, że raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, określającym małżeństwo jako powołanie na całe życie. Na podstawie tych danych widoczne są wyraźne różnice występujące między badanymi grupami. Ankietowali z Olsztyna argumentowali swoje stanowisko m.in. tym, że „po jakimś czasie można znudzić się drugą osobą”⁴⁰ i „nie można być w małżeństwie tylko z rozsądku”⁴¹. Według niektórych respondentów z Olsztyna i z Wodzisławia Śląskiego, „są sytuacje, gdy małżonkowie powinni rozstać się”⁴². Do tego rodzaju zdarzeń ankietowani zaliczali m.in. zdradę, przemoc, alkoholizm. Według części uczniów „ludzie zmieniają się”⁴³, dlatego „trudno być ze sobą aż do śmierci”⁴⁴. Dane te ilustrują wyraźny brak odwołania się do katolickiej nauki na temat małżeństwa. Nieliczni respondenci (1,9% Wodzisław Śląski; 1,3% Olsztyn) zdecydowanie nie zgadzali się ze stwierdzeniem, że małżeństwo to powołanie na całe życie. Według tej grupy badanych „ludzie mogą znudzić się sobą”⁴⁵. Takie argumentowanie różnicowało młodzież, gdyż częściej pojawiło się wśród uczniów z Wodzisławia Śląskiego niż z Olsztyna. Tyle samo osób z Olsztyna i z Wodzisławia Śląskiego uważało, że „czasami rozwód jest konieczny”⁴⁶. Jedna osoba z Olsztyna stwierdziła: „nic na siłę”⁴⁷. Tak więc chociaż globalnie ankietowani nieznacznie różnili się w uzasadnieniach, to jednak w kwestiach szczegółowych większy odsetek młodzieży z Olsztyna oceniało małżeństwo w kategoriach osobistych, bez odniesienia do nauczania Kościoła katolickiego.

W kolejnym pytaniu poproszono młodzież o wskazanie czynników, które jej zdaniem, decydują o trwałości małżeństwa. Okazało się, że miejsce zamieszkania i szkoły wprowadziło nieznaczne zróżnicowanie w niektórych deklaracjach. Zdaniem 39,4% ankietowanych z Olsztyna i 33,1% z Wodzisławia Śląskiego o trwałości małżeństwa decyduje wierność i uczciwość małżeńska. Również więcej uczniów z Olsztyna (27,7%) niż z Wodzisławia Śląskiego (20,3%) wskazało na partnerstwo małżonków jako czynnik decydujący o trwa-

³⁹ LWŚIch321.

⁴⁰ LOIDz17.

⁴¹ LOIDz21.

⁴² LOIDz4; LWŚIDz162.

⁴³ LOIDz33.

⁴⁴ LWŚIch328.

⁴⁵ LWŚIch327.

⁴⁶ LOICh154; LWŚIDz159.

⁴⁷ LOIDz68.

łości małżeństwa. Nieznaczące różnice uwidoczniły się w kolejnych argumentacjach. Ankieterzy pisali: akceptacja i wzajemne zrozumienie (13,7% Olsztyn; 11,1% Wodzisław Śląski), wzajemne zaufanie małżonków (13,7% Olsztyn; 9,5% Wodzisław Śląski), posiadanie dzieci (0,8% Olsztyn; 3,0% Wodzisław Śląski) decydują o trwałości małżeństwa. Więcej młodzieży z Wodzisławia Śląskiego (14,8%) niż z Olsztyna (4,4%) za istotny czynnik uznało zawarcie małżeństwa sakramentalnego. W obliczu tych wypowiedzi istotny jest fakt, że tylko respondenci z Wodzisławia Śląskiego przestrzeganie przykazań Bożych (5,9%) i wspólną modlitwę małżonków (2,3%) zaliczyli do czynników, które decydują o trwałości małżeństwa. Jedna osoba z Olsztyna wskazała na rozmowy między małżonkami. Z tego wynika, że katechizowani uczniowie prezentują opinie ogólnie przyjęte w społeczeństwie, a tylko w nieznacznym stopniu uwzględniają nauczanie Kościoła.

W tym też kontekście postawiono młodzieży kolejne pytanie: *Co według Ciebie przyczynia się do rozpadu małżeństwa?* Odpowiedzi młodzieży z Olsztyna i Wodzisławia Śląskiego w wielu kwestiach szczegółowych są niemal identyczne. Najczęściej ankieterzy wymieniali: brak dialogu między małżonkami (29,6% Olsztyn; 28,4% Wodzisław Śląski), brak wzajemnego zrozumienia (26,6% Olsztyn; 25,6% Wodzisław Śląski), brak zaufania (23,5% Olsztyn; 22,0% Wodzisław Śląski), egoizm małżonków (19,0% Olsztyn; 18,2% Wodzisław Śląski). Trochę więcej osób z Wodzisławia Śląskiego (3,1%) niż z Olsztyna (0,5%) uważało, że „nowoczesny, obecny w telenowelach, serialach, programach i Internecie obraz związków między kobietą a mężczyzną”⁴⁸ przyczynia się do rozpadu małżeństwa. Trzy osoby z Olsztyna wskazały na zdradę (0,8%). Z kolei w grupie młodzieży z Wodzisławia Śląskiego były osoby, które nieznaną prawą Bożego i nauki Kościoła katolickiego (2,8%), antykoncepcję (0,8%), brak wdzięczności (0,3%), trudną sytuację materialną rodziny (0,3%) i alkohol (0,3%) wymieniły wśród czynników warunkujących rozpad małżeństwa. Można zatem wnioskować, że ankieterzy, zwłaszcza z Wodzisławia Śląskiego, potrafili patrzeć na małżeństwo jako na związek między mężczyzną i kobietą, który wymaga zaangażowania, troski, dialogu i współpracy z Bogiem. Czynniki ludzkie i środowiskowe miały większe znaczenie dla młodzieży z Olsztyna.

Odpowiadając na kolejne pytanie, ankieterzy wymieniali najważniejsze trudności w budowaniu trwałego związku małżeńskiego. Miejsce szkoły wprowadziło różnice w podejściu do badanej kwestii. Zdecydowanie więcej młodzieży z Olsztyna niż z Wodzisławia Śląskiego wymieniło brak wierności małżeńskiej (53,3% Olsztyn; 34,4% Wodzisław Śląski) i brak uczciwości między

⁴⁸ LWŚIDz190.

małżonkami (43,8% Olsztyn; 28,8% Wodzisław Śląski). Uczniowie z Wodzisławia Śląskiego częściej wskazywali na uleganie modzie lansowanej w mediach (14,4% Wodzisław Śląski; 1,7% Olsztyn) i na „brak współpracy z Bogiem w rozwijaniu daru miłości małżeńskiej”⁴⁹ (8,2% Wodzisław Śląski; 1,2% Olsztyn). Świadczy to o dobrej znajomości problematyki, co uwidacznia się też w kolejnych odpowiedziach. Tylko młodzież z Wodzisławia Śląskiego deklarowała, że brak zrozumienia chrześcijańskiej prawdy o nierozzerwalności małżeństwa (13,9%) i brak czasu dla drugiej osoby (0,3%) utrudnia budowanie trwałego związku małżeńskiego. Na podstawie pozyskanych danych można wykazać zróżnicowanie młodzieży w składanych deklaracjach. Jest ono warunkowane miejscem szkoły, a niekiedy także osobistymi doświadczeniami, gdyż – jak zauważono wyżej – w grupie uczniów z Olsztyna więcej było osób z rodzin niepełnych, z rodzin niepełnych zrekonstruowanych lub czasowo niepełnych z powodu migracji zarobkowej jednego lub obojga rodziców. Do takich wniosków prowadzą również odpowiedzi udzielone na pytanie: *Kto lub co ma wpływ na Twoje opinie dotyczące trwałości małżeństwa?* Najwięcej badanej młodzieży z Wodzisławia Śląskiego (41,0%) i z Olsztyna (39,2%) wskazało na doświadczenia wyniesione z domu rodzinnego⁵⁰. Ankietowani deklarowali także, że wiadomości, artykuły i opinie w Internecie (25,3% Olsztyn; 26,2% Wodzisław Śląski) wpływają na ich opinie. Część młodzieży za istotne uznała rozmowy z rówieśnikami (8,8% Olsztyn; 9,3% Wodzisław Śląski), opinie wyrażane w radio i telewizji (7,1% Olsztyn; 7,8% Wodzisław Śląski), rozmowy z rodzicami (0,3% Olsztyn; 0,3% Wodzisław Śląski). Wymienione deklaracje nie wprowadzały istotnych różnic w opiniach respondentów z dwóch szkół. Jednak zdecydowanie więcej młodzieży z Olsztyna (8,0%) niż z Wodzisławia Śląskiego (5,5%) deklarowało, że publikacje w czasopiśmie młodzieżowych spełniają istotną rolę opiniotwórczą. Również poglądy celebrytów (np. aktorów, piosenkarzy, osób występujących w reality show, sportowców) częściej były wymieniane przez młodzież z Olsztyna (5,1%) niż z Wodzisławia Śląskiego (3,5%). Uczniowie z Wodzisławia Śląskiego częściej stwierdzali, że udział w lekcji religii wpływa na ich opinie dotyczące trwałości małżeństwa (6,7%). Wśród ankietowanych z Olsztyna zdanie to podzielało 4,8%. Nieliczni respondenci z Olsztyna wskazali na udział w zajęciach wychowanie do życia w rodzinie (1,1%) i na nauczanie Kościoła (0,3%). Na podstawie przedstawionych danych, można wykazać, że różne osoby wpływały na opinie badanej młodzieży. W tym kontekście uzasadnione były pytania o akceptację nauczania Kościoła na temat nierozzerwalności małżeństwa. Analizując

⁴⁹ LWŚIDz245.

⁵⁰ Oto wypowiedź jednej z respondentek: „od dziecka rodzina daje mi przykład, szczególnie dziadkowie, którzy pomimo trudności są ze sobą ponad 50 lat”. Zob. LWŚIDz157.

wyniki, zauważono istotne różnice między badanymi grupami. W Wodzisławiu Śląskim 45,8% zaznaczyło „zdecydowanie tak”, a w Olsztynie – 27,7%. Młodzież pisała: „Kościół przekazuje naukę Boga”⁵¹, „nierozzerwalności małżeństwa chce Bóg”⁵². Były też osoby, które wskazały na rolę wychowania w rodzinie. Respondenci stwierdzali: „tak zostałam wychowana w domu”⁵³, „akceptuję nauczanie Kościoła, bo rodzice mnie tego nauczyli”⁵⁴, „zdecydowanie akceptuję, bo moi rodzice mnie tak wychowali”⁵⁵. Niektóre osoby z Olsztyna deklarowały, że zdecydowanie akceptują nauczanie Kościoła na temat trwałości małżeństwa, bo są katolikami. Ankietowani z Wodzisławia Śląskiego podawali inne argumenty. Pisali, że zdecydowanie akceptują nauczania Kościoła, bo: „małżeństwo jest sakramentem”⁵⁶, „przysięga przed Bogiem zobowiązuje do jej zachowania aż do śmierci”⁵⁷, „małżonkowie od ślubu stają się jednością i mają troszczyć się o siebie, o swoją miłość”⁵⁸, „małżonkowie ślubują sobie przed Bogiem wierność, uczciwość i bycie razem aż do śmierci”⁵⁹, „w Piśmie Świętym jest mowa o nierozzerwalności małżeństwa”⁶⁰, „trzeba bronić się przed nowoczesnymi związkami partnerskimi, do których zachęca się młodych”⁶¹, „nie można zrywać czegoś, co Bóg złączył”⁶². Nieliczni respondenci stwierdzili: „po prostu akceptuję i tyle”⁶³ lub „akceptuję, bo tak chcę i nikomu coś do tego (to mój pogląd)”⁶⁴. Przywołane argumentacje świadczą o dobrej znajomości, zwłaszcza przez młodzież z Wodzisławia Śląskiego, nauczania Kościoła na temat nierozzerwalności małżeństwa. Do podobnych wniosków prowadzą argumentacje odnoszące się do odpowiedzi „raczej tak”. Tę kategorię wybrało więcej osób z Olsztyna (46,5%) niż z Wodzisławia Śląskiego (38,7%). Uzasadniając swoje opinie, młodzież pisała: „małżeństwo jest sakramentem”⁶⁵, „raczej małżeństwo powinno być trwałe, ale są wyjątki np. zdrada, kłótnie, przemoc, alkoholizm”⁶⁶, „Kościół przekazuje naukę Chrystusa”⁶⁷. W grupie responden-

⁵¹ LWŚIDz166.

⁵² LWŚIDz181.

⁵³ LWŚ1157.

⁵⁴ LWŚIDz162.

⁵⁵ LOIDz17.

⁵⁶ LWŚIDz158.

⁵⁷ LWŚIDz160.

⁵⁸ LWŚIDz178.

⁵⁹ LWŚIDz189.

⁶⁰ LWŚIch330.

⁶¹ LWŚIDz190.

⁶² LWŚIDz171.

⁶³ LWŚIDz190.

⁶⁴ LWŚIDz165.

⁶⁵ LWŚIDz158.

⁶⁶ LWŚLDz159; LOIDz6.

⁶⁷ LWŚIDz157; LWŚIch321.

tów z Olsztyna były osoby, zdaniem których, „są sytuacje, gdy nauczanie Kościoła odstaje od życia”⁶⁸. Uczniowie z Wodzisławia Śląskiego podkreślali: „każde małżeństwo powinno być postrzegane i oceniane indywidualnie tzn. czy mają być razem czy lepiej, żeby rozstali się”⁶⁹, „czasami okazuje się, że małżonkowie nie są dojrzałymi do małżeństwa i powinni rozejść się”⁷⁰. Dane te świadczą o zróżnicowanym podejściu młodzieży z Wodzisławia Śląskiego i z Olsztyna do nauczania Kościoła na temat trwałości małżeństwa. Potwierdzają to kolejne wypowiedzi. Więcej osób w Olsztynie (16,8%) niż w Wodzisławiu Śląskim (7,1%) deklaruowało, że raczej nie akceptuje nauczania Kościoła na temat trwałości małżeństwa. Uczniowie stwierdzali: „są sytuacje, gdy ludzie muszą rozejść się, a Kościół tego nie rozumie i uczy, że dla dobra dzieci trzeba poświęcić się i męczyć”⁷¹, „Kościół nie powinien wtrącać się do życia małżonków”⁷², „każdy ma prawo do układania sobie życia tak, jak chce i ma prawo do rozwodu”⁷³, „każdy ma swój rozum i wie, co powinien robić”⁷⁴. Takie wypowiedzi świadczą o braku zrozumienia katolickiej nauki na temat małżeństwa oraz o powielaniu opinii promowanych w mediach. Do podobnych wniosków prowadzą deklaracje badanych osób, które zdecydowanie nie akceptowały nauczania Kościoła na temat nierozzerwalności małżeństwa (7,1% Wodzisław Śląski; 6,5% Olsztyn). Uzasadniając swoje poglądy, więcej osób z Olsztyna niż z Wodzisławia Śląskiego stwierdziło: „księża tak naprawdę mało wiedzą o życiu i prowadzą bezsensowne nauki przedmałżeńskie”⁷⁵, „nikt poza małżonkami nie powinien decydować o tym, czy mają być razem czy też powinni rozejść się”⁷⁶, „małżonkowie mają prawo decydować czy chcą rozwodu, nikt nie może nakazywać im, by byli razem do śmierci”⁷⁷. Według niektórych uczniów z Wodzisławia Śląskiego: „są sytuacje, gdy małżonkowie nie powinni być razem (np. miłość wygasa, ludzie zmieniają się, małżonek stosuje przemoc, zdradza”⁷⁸. „Kościół nie powinien utrudniać rozwodów, bo są sytuacje, gdy małżeństwo okazało się pomyłką”⁷⁹. Przytoczone wyżej opinie świadczą nie tylko o braku zrozumienia nauczania Kościoła, ale również o negacji wartości, jaką jest trwałość i nierozzerwalność małżeństwa. Tego typu

⁶⁸ LOIDz17.

⁶⁹ LWŚIDz169.

⁷⁰ LWŚIDz178.

⁷¹ LOIDz153.

⁷² LOICH92.

⁷³ LOIDz71.

⁷⁴ LOIDz17.

⁷⁵ LOIDz3.

⁷⁶ LOIDz19.

⁷⁷ LOIDz26.

⁷⁸ LWŚ1194.

⁷⁹ LWŚ1183.

wnioski wzmacniają stwierdzenia tej części młodzieży z Wodzisławia Śląskiego, która pisała: „jestem pomiędzy tak lub nie, bo wszystko zależy od sytuacji, czy akceptuję nauczanie Kościoła”⁸⁰, „zależy od sytuacji – raz akceptuję innym razem odrzucam nauczanie Kościoła”⁸¹, „nie mam zdania”⁸².

Młodzież poproszono również o odpowiedź na pytanie: *Dlaczego Kościół broni nierozzerwalności małżeństwa?* Uczniowie, niezależnie od szkoły, składali podobne deklaracje w kilku kwestiach szczegółowych. Uważali, że Kościół broni nierozzerwalności małżeństwa, bo w ten sposób broni ustanowionej przez Chrystusa prawdy o małżeństwie (38,8% Olsztyn; 35,1% Wodzisław Śląski), małżeństwo jest sakramentem (28,4% Olsztyn; 30,2% Wodzisław Śląski). Statystycznie zróżnicowanie uwidoczniło się w kolejnych deklaracjach. 23,3% młodzieży z Wodzisławia Śląskiego stwierdziło, że Kościół broni nierozzerwalności małżeństwa, bo małżeństwo jest święte. Taką opinię podzielało 11,5% ankietowanych z Olsztyna. W grupie młodzieży z Olsztyna były osoby (4,9%), które stwierdziły, że nie wiedzą dlaczego Kościół broni nierozzerwalności; 1,1% respondentów z Olsztyna dodało: „księża chcą dowiedzieć, że dobrze nauczają i że są nieomylni”⁸³. Jedna osoba z Wodzisławia Śląskiego napisała: „Kościół nie potrafi iść do przodu tak, jak świat”⁸⁴. Powyższe stwierdzenia świadczą, że wielu badanych nie rozumie i nie akceptuje w pełni nauczania Kościoła.

Dwa pytania w kwestionariuszu ankiety dotyczyły nauczania religii. Najpierw zapytano katechizowanych uczniów czy dotychczasowy udział w lekcjach religii pomógł im w zrozumieniu prawdy o nierozzerwalności małżeństwa i poproszono o uzasadnienie odpowiedzi. Okazało się, że zdecydowanie „tak” wybrało 12,9% z Wodzisławia Śląskiego i 11,0% z Olsztyna. Można przy tym zauważyć różnice między wypowiedziami respondentów z dwóch szkół. Część młodzieży pisała, że lekcje religii pomagają m.in. w zrozumieniu prawdy o nierozzerwalności małżeństwa, bo „są ciekawe”⁸⁵, „dzięki nim można zrozumieć, że małżeństwo jest sakramentem”⁸⁶, „na lekcji religii można dowiedzieć się o wielu życiowych problemach”⁸⁷. Więcej uczniów z Wodzisławia Śląskiego niż z Olsztyna stwierdziło: „lekcje religii pomagają w zrozumieniu tego, co tak naprawdę liczy się w życiu”⁸⁸. Zauważalne zróżnicowanie uwi-

---

⁸⁰ LWŚIDz170.

⁸¹ LWŚI328.

⁸² LOIDz69.

⁸³ LOICh153.

⁸⁴ LWŚICh325.

⁸⁵ LOIDz4.

⁸⁶ LWŚIDz157.

⁸⁷ LOIDz79; LOICh117.

⁸⁸ LWŚIDz211.

doczniło się w kolejnych odpowiedziach. Tylko młodzież z Wodzisławia Śląskiego napisała: „dzięki lekcjom religii dowiedziałam się jak powinno wyglądać małżeństwo”⁸⁹, „poznałam przykłady prawdziwych małżeństw”⁹⁰; 43,9% respondentów z Wodzisławia Śląskiego i 40,6% z Olsztyna wybrało odpowiedź „raczej tak”, wskazując na pozytywną rolę lekcji religii w zrozumieniu prawdy o nierozzerwalności małżeństwa. Respondenci stwierdzali, że pomocą było prowadzenie dyskusji na temat małżeństwa i rodziny, omawianie życiowych problemów, prowadzenie przez katechetę interesujących lekcji. Zdecydowanie więcej młodzieży z Wodzisławia Śląskiego niż z Olsztyna uznało za istotne i pomocne ukazywanie w toku lekcji religii małżeństwa jako sakramentu. Ankietowani z Wodzisławia Śląskiego stwierdzali też, że dzięki lekcjom religii zrozumieli: czym jest małżeństwo, jak ważna i zobowiązująca jest przysięga małżeńska oraz co Pismo Święte mówi na temat małżeństwa. Z tego rodzaju wypowiedziami kontrastują argumentacje podane przez 37,4% respondentów z Olsztyna i 31,0% z Wodzisławia Śląskiego, którzy deklarowali, że udział w lekcji religii raczej nie pomógł im w zrozumieniu prawdy o nierozzerwalności małżeństwa. Uczniowie pisali m.in.: „mam swoje zdaniem, dlatego to, co mówiła katechetka nie miało wpływu na mnie”⁹¹. Część młodzieży z Wodzisławia Śląskiego stwierdzała: „nie było jeszcze takich tematów”⁹². Inne argumentacje zostały podane przez respondentów, którzy zdecydowanie stwierdzili, że dotychczasowy udział w lekcjach religii nie pomógł im w zrozumieniu prawdy o nierozzerwalności małżeństwa (8,4% Wodzisław Śląski; 7,1% Olsztyn). Młodzież pisała m.in. „nie zamieram żenić się”⁹³ lub „nie zamierzam wychodzić za mąż”⁹⁴, „mam swoje zdanie i nikt nie ma na to wpływu”⁹⁵. Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że chociaż w programach nauczania religii problematyka dotycząca małżeństwa jest wielokrotnie planowana, to jednak znaczna część katechizowanych, zwłaszcza z Olsztyna, negowała rolę lekcji religii w zrozumieniu prawdy o nierozzerwalności małżeństwa.

Ankietowani zostali też poproszeni o odpowiedź na pytanie: *Co należałoby uczynić podczas lekcji religii, aby młodzież jeszcze lepiej poznała naukę Kościoła na temat nierozzerwalności małżeństwa?* Odpowiadając, młodzież z Olsztyna (36,3%) i z Wodzisławia Śląskiego (32,3%) stwierdziła, że katecheta powinien prezentować argumenty dotyczące wartości trwałości małżeństwa. Niektóre osoby proponowały ożywione dyskusje (19,8% Olsztyn; 23,4% Wo-

⁸⁹ LWŚIDz207.

⁹⁰ LWŚIDz200.

⁹¹ LOIDz17.

⁹² LOICh154.

⁹³ LOICh155.

⁹⁴ LWŚIDz169.

⁹⁵ LWŚIDz200.

dzisław Śląski), spotkania tematyczne z zaproszonymi gośćmi, np. małżonkami, psychologami, lekarzami (10,4% Olsztyn; 11,3% Wodzisław Śląski), częste podejmowanie zagadnień o przeciwdziałaniu kryzysom w małżeństwie (9,5% Olsztyn; 7,1% Wodzisław Śląski). Więcej uczniów z Wodzisławia Śląskiego (20,5%) niż z Olsztyna (8,5%) wskazało na potrzebę udzielania młodzieży pomocy w zrozumieniu prawdy o sakramencie małżeństwa; 11,9% młodzieży z Olsztyna i 5,0% z Wodzisławia Śląskiego proponowało emitowanie filmów na temat małżeństwa; 3,7% młodzieży z Olsztyna stwierdziło: „mam swoje zdanie na temat nierozzerwalności małżeństwa, dlatego nie zwracam uwagi na to, co mówi katecheta”⁹⁶. Taką deklarację złożyło tylko 0,5% uczniów z Wodzisławia Śląskiego. Tak więc ankietowani z dwóch szkół różnili się nie w jakości, ale w ilości odpowiedzi. Wszystkie propozycje respondentów są istotne dla praktyki katechetycznej. Wskazują na działania dydaktyczne, które, zdaniem młodzieży, powinien podejmować katecheta.

Zakończenie

Podsumowując wyniki badań i wyprowadzając na ich podstawie postulaty, należy pamiętać, że badania realizowane z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety są naznaczone deklaratywnością. Dlatego odpowiedzi młodzieży nie zawsze odzwierciedlają faktyczny stan poglądów. Kontekst badań, realizowanych w toku lekcji religii, mógł przyczynić się do tego, że niektórzy uczniowie, odpowiadając na pytania kierowali się tym, jakie stanowisko wypada deklarować w danej sytuacji. Przy założeniu tego typu błędu można stwierdzić, że wyniki badań ujawniły spectrum opinii wybranej młodzieży na temat trwałości i nierozzerwalności małżeństwa. Wyraźne, ilościowe zróżnicowanie opinii uczniów z Olsztyna i Wodzisławia Śląskiego dotyczyło niektórych kwestii szczegółowych, np. osób, które mają wpływ na opinie respondentów, poziom akceptacji nauczania Kościoła, oczekiwań wobec lekcji religii. Wśród wypowiedzi ankietowanych zaobserwowano niepokojącą skłonność do subiektywizacji. Uwidoczniła się ona szczególnie w grupie badanych z Olsztyna. Młodzież podkreślała własne zdanie, kształtowane głównie pod wpływem mediów i rówieśników, sporadycznie rodziców i katechetów. Nierzadko wpływ na opinie badanych miały doświadczenia osobiste. Znaczna część ankietowanych kontestowała nauczanie Kościoła na tematy moralne. W konsekwencji, choć respondenci uczestniczyli w lekcjach religii, to ich poglądy na temat trwałości i nierozzerwalności małżeństwa były niespójne, wybiórcze i odmienne od na-

⁹⁶ LOICh100.

uczania Kościoła. Można to tłumaczyć odłączeniem się sfery moralnej od sfery religijności.

W świetle pozyskanych wyników, które wymagają dalszych analiz i weryfikacji empirycznej, istotną kwestią wydaje się ukazywanie i uzasadnianie w toku lekcji religii norm moralnych w powiązaniu z konkretnymi sytuacjami i problemami. Zdecydowanie częściej trzeba dyskutować z młodzieżą na temat współczesnych, alternatywnych form życia małżeńskiego oraz przedstawiać argumenty, umożliwiające zrozumienie, dlaczego Kościół broni prawdy o nierozzerwalności małżeństwa i dlaczego w Kościele nie ma rozwodów.

DURABILITY AND INDISSOLUBILITY OF MARRIAGE IN THE OPINION OF CHOSEN GROUPS OF CATECHIZED YOUTH (SUMMARY)

At the end of 20th century and at the beginning of 21st century, together with social, political and moral changes in Poland, there were also changes in the model of contemporary family and the way of perceiving its essential attributes. Despite the presence of catechesis at school, there is a visible impairment of the influence of the Catholic Church in shaping the views of young people on the unity, durability, fertility and indissolubility of marriage. In view of it, an examination of opinions of catechised youth who take part in religion lessons at school is justified. Empirical research carried out in 2011 in secondary schools in Olsztyn and Wodzisław Śląski served this purpose. A questionnaire was used to conduct this research. The questionnaire was comprised of questions about understanding of the durability and indissolubility of marriage, respondents' opinions on the reasons for divorce, the approval of the church's teaching about the durability of marriage and the role of religious lessons in understanding the truth about the indissolubility of the sacrament of marriage. Firstly, the gathered information was statistically compiled. Secondly, quantitative and qualitative analysis was conducted. Similarities and differences were observable between the youth from Olsztyn and Wodzisław Śląski, especially in the case of declarations concerning the approval of the church's teachings about the indissolubility of marriage and the role of religion lessons in understanding the truth about the indissolubility of marriage. On the basis of it, pastoral and catechetical conclusions were introduced.

DAUERHAFTIGKEIT UND UNAUFFLÖSLICHKEIT DER EHE NACH MEINUNG AUSGEWÄHLTER GRUPPEN VON JUGENDLICHEN IM RELIGIONSUNTERRICHT (ZUSAMMENFASSUNG)

Mit den gesellschaftlichen, politischen und moralischen Umwälzungen, die in Polen am Ende des 20. und Anfang des 21. Jh. stattfanden, konnte man eine Veränderung des Familienbildes und seiner wesentlichen Merkmale beobachten. Trotz des schulischen Religionsunterrichts sieht man bei den Jugendlichen eine deutliche Abschwächung des Einflusses der von der katholischen

Kirche verkündeten Lehre über die Einheit, Dauerhaftigkeit, Fruchtbarkeit und Unauflöslichkeit der Ehe. In diesem Kontext scheint begründet zu sein, die Meinung der Jugendlichen, die am schulischen Religionsunterricht teilnehmen, bezüglich der erwähnten Thematik zu untersuchen. Die empirische Erhebung wurde 2011 durchgeführt und zwar in ausgewählten Lyzeen in Olsztyn und Wodzisław Śląski. Es wurde dabei ein eigener Fragebogen verwendet, der u. a. Fragen in Bezug auf das Verständnis der Dauerhaftigkeit und Unauflöslichkeit der Ehe, die für die Meinung der Gefragten wichtigsten Einflussfaktoren, die Akzeptanz der kirchlichen Lehre über die Ehe sowie die Bedeutung des Religionsunterrichts beim Verständnis der Wahrheit über die Unauflöslichkeit der Ehe hielt. Die erhobenen Daten wurden zuerst statistisch geordnet und dann einer quantitativen und qualitativen Analyse unterzogen. Es wurden Unterschiede zwischen der Jugend aus Olsztyn und der aus Wodzisław Śląski festgestellt, z.B. in der Akzeptanz der kirchlichen Lehre über die Unauflöslichkeit der Ehe sowie der Wichtigkeit des Religionsunterrichts beim Verstehen dieser Thematik. Anhand der Erhebung wurden pastoral-katechetische Folgerungen formuliert.